

ΠΑΡΟΝ

N. E. ΜΑΝΙΤΑΚΗΣ

Διευθυντής

ΓΡΑΦΕΙΟΝ

Ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Ἡερατῶς καὶ Γερανίου, ἀριθ. 30.

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

ΤΙΜΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Ἐν Ἀθήναις ἑτησία δρ. Ν. 8.
 » ἑξαμ. » » 5.
 » ταῖς ἐπαρχ. ἑτησία » » 10.
 » ἑξαμ. » » 6.
 » τῶ ἑξωτερ. ἑτησία φρ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης — Αἱ Ῥωσίδες Παρθῖνοι ἢ σηναὶ τῶν Μηδονιστῶν (συνέχεια). — Βολταίρος (τέλος) — Ἐμᾶς ἄλλοι μᾶς κρίνει (ποίημα). — Περὶ καλλιιεργείας τῶν καρποφόρων δένδρων. — Ποικίλα.

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛ. ΤΙΜΑΤΑΙ

Ἐν Ἀθήναις λεπτά 10.
 » ταῖς ἐπαρχίαις .. » 15.
 » τῶ ἑξωτερικῶ ... » 25.
 Φύλλα προηγούμενα » 50.



ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

I

Πενθήσατε πάλιν! λύσατε τοὺς βοστρύχους τῆς κόμης σας ἀγναὶ τῶν Μουσῶν ἱέρειαι, περιβληθεῖτε τὴν στολὴν τῶν δακρύων, καὶ κατέλθετε ἐκ τῶν μυροέντων καὶ γλυκυθήμων κορυφῶν τοῦ παρθενικοῦ ἐνδικοιτημάτων σας εἰς τὴν περιβεχόμενην ὑπὸ τοῦ Ἰονίου μουσοστεφῆ καὶ καλλήγονον Λευκάδα, ἧτις ἄλλοτε ἐθρήνησε τὸν δυσφοστεφῆ καὶ ἐγκάδιον υἱὸν σας, τὴν ὥραϊαν καὶ καλληκέλαδον τῆς ἀνοίξεως ἀηδόνα, τὸν Κόμητα Διονύσιον Σολωμόν!

Σπεύσατε παρθέναι! Ἐκεῖ σήμερον στενάζει δακρύων καὶ πάλιν ὁ μουσοτραφεὶς λαὸς τῆς καλῆς μας Λευκάδος διὰ τὸν τελευταῖον τῆς Ἰονίας Βάρδον

διὰ τὸν ὕστατον ἐθνικὸν καὶ πολὺκλαυστον ψάλτην τὸν

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΝ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΝ!

Ἐκεῖ χθὲς ἔτι ἡ σφριγῶσα ζωὴ τοῦ ἐφαλλεν εἰς τὸν λαὸν διὰ τῶν ἐθνικῶν παιάνων, καὶ ἐλάλει πρὸς τὰ ἀδελφὰ τῆς δημοκρατίας τέκνα μὲ τοὺς πατριωτικότερους καὶ ἐγκαρδιότερους λόγους, ὑπὲρ τῆς φίλης πατρίδος, ὑπὲρ τῶν εἰς τὰ δεσμὰ στεναζόντων ἔτι ἀδελφῶν μας! Ἐκεῖ ὁ ψάλτης τοῦ Διάκου καὶ τῆς Φρόσύνης ὑπὸ τὴν βαθύσκιον κοιλάδα τῆς αἰθούσης ἐξοχικῆς τοῦ κοιτιδος, ἀνέμενον νὰ ἴδῃ ἐν ὄνειρον πραγματοποιούμεν τὴν Ἑλλάδα, σύσσωμον ἐξεγειρομένην ὅπως πατάξῃ καὶ πάλιν τῶν πρὸ αἰώνων δυνάστην τῆς, ὅπως διδάξῃ καὶ πάλιν εἰς τοὺς

λαοὺς ὅτι ζῆ ἡ Ἑλλάς, ἡ γόνιμος καὶ πολυπράγμων ἐκείνη τῆς διανοίας χώρα, καὶ ὅπως οἱ λαοὶ καὶ πάλιν ἀποθανατήτου νέους ἦρωας, ἀλκίμους μαχητὰς ἐφαμίλλους τῆς δόξης καὶ τῆς ἀνδρείας τῶν πατέρων μας!

Τί δὲν ἐφαντάζετο νὰ ἴδῃ ὁ ὕμνωδός τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Ἠπείρου πραγματοποιούμενον πρὸ τῆς θανῆς του; Πόσαι χρυσοπτέρυγαι ἐλπίδες, πόσα ὄνειρα φροῦδα, εἰς τὰ ἀνδρικά καὶ ἀκλόνητα στήθη του, δὲν εἶχον ἀνεγείρει ἅγιον τέμενος, κρύφιον δῶμα! Ἐκεῖ οὐδεὶς δὲν ἠδύνατο νὰ εἰσχωρέσῃ. Εἰς τὸν ἀπόκρυφον τῆς καρδίας του ναὸν, πέπλος ἡμερίας καὶ στενοχωρίσεως ἐβασίλευεν, καὶ μόνον ὁ κλίνας εἰς τὸ μέρος τῆς μεγάλης καρδίας του, ἠδύνατο

νά ἐνοήση τοὺς μοιχοὺς παλμούς του, τοὺς λιμνάζοντας πόνοὺς, καὶ τὸ μέγα κκί ἔνθεον πῦρ τὸ φλογίζων καὶ καίον ὡς κάμινος τὰ στήθη του, χάριν τῆς πτωχῆς καὶ γλυκείας Ἑλλάδος! χάριν ἐκείνης τὴν ὁποῖαν τόσον ἠγάπησεν καὶ τόσον ἐψάλλεν!

Ἄλλ' οἴμοι! τίς ἠδύνατο νὰ προεῖδῃ τὴν συμφορὰν τῆς αὔριον! Τίς ποτὲ ἐφαντάζετο νεκρὸν τὸν πυρίκαυστον Βάρδον!

II

Ἐκ τῆς Ἠπειροῦ ἦλκε τὸ γένος τὸ φιλόπατρι τῆς Ἑλλάδος τέκνον! Ἄλλ' ἡ ὄρατα Λευκάς τὸν υἱοθέτησε διότι ὁ ποιητὴς θλιβόμενος νὰ ζῆ εἰς τὴν ὑπόδουλον γῆν τῶν πατέρων του, εἰς τοὺς ἀποραγούς καὶ αἰμοσταγῆς ἐκείνους βράχους, ἐζήτησε ἐλευθέραν γῆν ἐλευθερὰν αὐρανόν, ὅπως χύνει τὰς ἀθανάτους μελωδίαις του, τὰς γλυκείας τῆς Μουσῆς του ἐμπνεύσεις!

Ἐκεῖ τοῦ ποιητοῦ τὸν οἶκον ἠύλογησεν ὁ ἠμέβαιος, καὶ ἐκεῖ ὡς πρῶτα ῥοδόχορως ἐστόλισε τὸ ἱερὸν ζεῦχος ἐν νεογνῆς βρέφος, εἰς ἄγγελος τῶν οὐρανῶν ἡ μικρὰ Μαρία!

Φεῦ! ὄμοις ἡ Μαρία δὲν ἦτο γήινος ὑπαρξίς καὶ ὁ πατὴρ μετ' οὐ πολὺ ἄπαις θρηνεῖ τὸ πρῶτον τὸν ἀποπτόντα τοῦ οἴκου τοῦ ἀγγελοῦ! τὸ πρῶτον ἄνθος τῆς ἀγάπης του!

Τὴν αὐγὴν τὴν ὀροσοῦλα ἐξεύτρωσε ἓνα ῥόδο τὴν αὐγὴν μετ' τῆς ὀροσοῦλα ἐμαρῆθηκε τὸ ῥόδο!

Ἐν τῷ προλόγῳ τῶν μνημοσύνων του ὁ ὄρανος πατὴρ γράφει, . . . «Αἰσθάνομαι ἀκόμη ἐπὶ τῆς καρδίας μου ὄλον τὸ βῆρος τοῦ χόματος, τὸ ὁποῖον ἔρριψα ἐπὶ τῆς Μαρίας μου! Εἰς τρεῖς μῆνας ἐθαύα τὴν μητέρα μου καὶ τὸν πατέρα . . . Ἐμείνα ὄρανος! . . . » Καὶ προχωρῶν κλαίει τὴν συμφορὰν του. Σεβόμεθα τὸ βαθὺ ἄλγος τοῦ υἱοῦ καὶ πατρὸς, διὰ τοῦτο σιωπῶμεν. Ἀναγνώσατε μόνοι, τὸν πόνον του ἐν τῷ προλόγῳ του, καὶ θέλετε κλαύσει πολὺ, γράφει ὁ πατὴρ ὁ ὄρανος, ὁ ἄπαις! Μὴ γνωρίζοντες ἔτι τὰς λεπτομερείαις τοῦ βίου του, περιοριζόμεθα εἰς τὰ ὀλίγα καὶ ἄτινα ἐὰν δὲν ἐχωχάριστῃσαν τοὺς ἀναγνώστας τοῦλάχιστον ἔλαβαν ἀμυδρὰν τινα γνῶσιν τοῦ βίου τοῦ ποιητοῦ!

Ἐὰν δὲ τολμῶμεν νὰ γράφωμεν περὶ τοῦ θανόντος ποιητοῦ, τοῦτο ποιοῦμεν ὅπως μετριάσωμεν τῆς καρδίας τὸ ἄλγος καὶ ἀποχαιρετήσωμεν τὴν δημοφιλῆ ἐκείνην ὑπαρξίαν, ἥτις δυσαναπλήρωτον καινὸν ἀφῆκε εἰς τὴν καρδίαν μας!!

III

Αἱ ποιήσεις τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου ἐγκλείουν τὸ πῦρ τῆς ἐλευθε-

ρίας καὶ τῆς ἀνδρείας, τὰς μάχας καὶ τὰ τρόπαια τῶν πατέρων μας! Ποτὲ μὲν ψάλλῃ τὰς νίκας καὶ τοὺς θριάμβους τοῦ Κατσαντώνη, τοῦ Βλαχάβα καὶ τοῦ Δήμου! ἄλλοτε δὲ τοὺς φρικώδεις βρασμούς αὐτῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων! Ἡ δημοτικὴ ποίησις, ἡ γνησίᾳ ἀρματολικὴ τῶν ὀρέων, εἶναι ἡ μόνη τοῦ ποιητοῦ γλῶσσα αὐτὴν ὁ ποιητὴς παιδιόθεν ἠγάπησεν καὶ πάντοτε δι' αὐτῆς ἔγραψεν. Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἶναι ὑψηλὴ ἀγία, οὐδεὶς τῶν συγχρόνων του ἔγραψεν τὴν γλῶσσαν αὐτὴν, οὔτε ἴσως πλεόν. Ὁ γράψῃ τις.

Μόνος ὁ Α. Βαλαωρίτης εἰσέδυσεν εἰς τὰ μυστήρια τῆς γλώσσης ἐν ταῖς ποιήσεσι αὐτοῦ φαίνεται ὅτι ἀνετράφη μεταξὺ τῶν κλεφτῶν ἐπὶ τῶν χιονοστερωτῶν ὀρέων τοῦ Ὀλύμπου τοῦ Πίνδου καὶ τοῦ Κισσάβου! Ἐν ταῖς περιγραφαῖς του νομίζει, ὅτι ἔχεις ἐνώπιόν του οὐμιλοῦντα τὸν Κατσαντώνη τὸν Βλαχάβα τὸν Δῆμο καὶ τοὺς ὁμοίους. Ὁ ποιητὴς τὴν γλῶσσαν ταύτην μετέδωκεν εἰς ἡμᾶς ἂν οὐχί εἰς ἐντελείαν, ἀλλ' εἰς σημεῖον τὸ ὁποῖον ἐλπίζω ὅτι πλειότερον δὲν θέλει προχωρήσῃ. Τὴν γλῶσσαν αὐτὴν ἂς σεβασθῶμεν καὶ ἂς προσπαθῶμεν ὅπως μὴ τὴν ἐγκαταλείψωμεν «Ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἶναι μία» αὐτὸς ὁ ποιητὴς λέγει — «Ἄν ἦναι καὶ ἐρείπιον, τοιοῦτον ἂς τὸ σεβασθῶμεν. Εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐμοιρολόγησε τὸ ἔθνος τὸ Ἑλληνικὸν ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Β' μέχρι Ῥήγα τοῦ λυτρωτοῦ. Εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην ἐτραγῆδισεν ὁ κλέφτης ἐπὶ τοῦ Πίνδου, ἐπὶ τοῦ Κισσάβου, ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου!»

Καλλίτερον ὅμως ἀναγνώσατε μόνοι τὸν σοφὸν τοῦ ποιητοῦ πρόλογον καὶ ἐκεῖ πολλὰ θὰ μάθητε! Εἰς τὰ Μνημόσυνα του περιέγραψε τὰς βασιάνους τῆς Φροσύνης, τὴν ἀγριότητα τοῦ Ἀλῆ τῶν Ἰωαννίνων, τὸν ἔρωτα τοῦ Μουχτάρ. Ἐξύμνησε τὸν θάνατον καὶ τὸ μαρτύριον τοῦ Διάκου, τὴν σιγινικωτάτην σκηνὴν τοῦ Ἀστροπογιάννου, καὶ ἐπλασεν διὰ τῆς φαντασίας του τὸ δημοφιλὲς καὶ γλυκὺ Σήμαντρον! Εἰς τὸν Β' τόμον καταρᾶται τοὺς προδότας τοῦ Σουλίου, ἐξευτελίξῃ τὸν Βριώνη φεύγοντα, κλαίει τὸν ποιητὴν τοῦ ὕμνου τῆς Ἐλευθερίας, ψάλλει διὰ τοῦ ψυχασιαβάτου τὴν Μαρίαν του, ἔτι δὲ ψάλλει τὸν Κατσαντώνη, τὸν Δῆμο, τὸν Σαμουὴλ καὶ τὴν Ἑλλάδα.

Ἄλλα ἔργα τοῦ ποιητοῦ εἶναι διασπαρμένα ἐν τῇ Ἑστία ἢ καὶ ἐν φυλλαδίαις, ὡς ὁ ὕμνος τοῦ Πατριάρχου ἡ λίμνη τοῦ Λαμαρτίου καὶ τινα ἄλλα! Δὲν λέγομεν τίποτε διὰ τὴν ὑπέπεταιν τὴν φαντασίαν, τὴν δύναμιν, τὸ πῦρ τῆς καρδίας, καὶ τὸ πάθος! Εἶναι ὁ ἀνώτερος τῶν συγχρόνων ποιητῶν μας!

Πᾶς ἐπαινος καὶ μάλιστα ἐξ ἡμῶν τῶν ἐλαχίστων προερχόμενος εἶναι γελοῖος! Ὁ ποιητὴς μέγας ἦτο καὶ οὕτω θὰ διαμῆναι. Ἐδώσαμεν ἀπλῶς μόνον κατάλογον τῶν ἔργων του!

IV

Τὴν νύκτα τῆς 24 Ἰουλίου ἐσεβέσθη τὸ ὑπερήφανον βλέμμα, ἐσίγησαν τὰ μελωδικὰ γέγηθον τοῦ Ἀριστοτέλους Βαλαωρίτου! Ἐνεκρώθησαν πλέον οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας του, μετὰ τῆς ἡχυρᾶς πνοῆς του καὶ σήμερον τὴν 2 ὥραν νεκρὸν τὸν ψάλλον ἐσυνόδευσαν εἰς τὸν τάφον!

Ἡ μορφή ἐκείνη ἐσεκαπᾶσθη ὑπὸ τὸ βαρὺ τοῦ θανάτου χῶμα! Δὲν θέλομεν πλέον ἴδει μεταξὺ μας τὸν ἐθνικὸν μας κύκνον! Τὰ χεῖλη ἐκείνα ἐκ τῶν ὁποίων ἐξήλθον ἀθάνατα ἐπη σήμερον ἀσπάζεται ὁ τάφος. Ἐκεῖ πλέον παλμοὶ καὶ πόθοι, πατρίς καὶ ποιήσεις συνετάφη! Τὸ ἐν κακὸν συνεπέφερε τὸ ἕτερον, μετὰ τῆς παρακμῆς μας, ἔρχεται ἡ συμφορὰ! Ἐὰν δὲν εἶναι πλάνη πατρίς μου! πόσων τέκνων σου δὲν ἠνείωξας τὸ μνηματὸ ἔτος αὐτὸ ἐκ τῶν σπλάγγων τῆς γῆς! Ἄν ἂν καθ' ἐκάστην σφύρει τὸ πανύστατον εἰς σὲ βλέμμα καὶ συντάσσει μετὰ τῶν ἐρπετῶν εἰς τὰ σκότη. Πόσα δάκρυα δὲν ἔρυσαν ἐκ τῶν στεῖρων ὀφθαλμῶν σου εἰς τὸ ἔτος αὐτὸ τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ αἰσχύους!

Χαῖρε νεκρὲ Βάρδε! Δὲν εἶναι ἰργὰ ποῦ θὰ ἀκούσης τὸ ὄνειρόν σου τὴν Ἠπειρον ἐλευθέραν, εἰς τοῦ Βράχου ἔνθα ἄλλοτε ἐρρίφθη ἡ Λευκάς Σαπφῶ εἰς τὸ ἄγριον κύμα θὰ ἠχύσῃ τῆς ἐλευθερίας ἡ γλῶσσα καὶ θὰ ἔλθῃ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ τάφου σου ὁ ἐλεύθερος πλέον ἀδελφός σου, ὅπως καταβῆσθαι ἐν δάκρυ! ἓνα παλμόν! ἀλλ' ἐλευθερον ζωογόνο! Εἰς τὸ πένθος εἰς ὃ μᾶς ἐδύθισες ὦ Ἑθνικὲ ποιητὰ εἶναι βαθὺ πολὺ, παρὰ πολὺ! Ὅποταν δὲ ὁ ἔλλην θὰ διέρχεται ἐκ τῆς Λευκάδος τὴν καλλιγόνον καὶ μουσοστρεφῆ χώραν δὲν θὰ λησμονήσῃ τὴν γῆν ἐνθα κοιμᾶται ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης! Ἀναπαύθητι πλησίον ἐκείνης ἥτις ζῶντα σὲ ἐνέπνευεν, θανόντα δὲ, θὰ ψάλλῃ πλησίον σου. Ἐὰν δὲ μακρὰν μας πολὺ κείσαι ὦ! πολὺκλαυστε ψάλλα! Πάντοτε διὰ τῆς διπλῆς ταύτης μελωδίας θὰ μᾶς ἐξεγείρῃς εἰς θριάμβους, καὶ θὰ μᾶς ὀδηγήσῃς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς δόξης καὶ τῆς ἀθανασίας.

Ἀθῆναι 25 Ἰουλίου 1879.

N. Γ. ΠΓΓΑΕΣΗΣ

ΑΙ ΡΩΣΣΙΔΕΣ ΠΑΡΘΕΝΟΙ*

Η ΣΚΗΝΑΙ ΤΩΝ ΜΗΑΕΝΙΣΤΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Η ΚΥΑΝΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

V

Ἡ μύσις:

Ἐο πρίγκηψ Σιλίνος ἔσυρε τὸ ὥρολόγιόν του.

— Μία ὥρα! ἡ Βάνδα Κρυλόφ θά φθάσῃ μετ' ὀλίγας στιγμῆς. Εἶναι ἐνεργητικὸς χαρακτήρ. Κατὰ τὴν γνώμην μου, ἥτις εἶναι καὶ γνώμη τοῦ Παδλέφσκη, πρέπει νὰ τὴν μυήσωμεν καθ' ὅλοκληρίαν καὶ νὰ τὴν δεχθῶμεν εἰς τὸ συμβούλιον, ἕνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν τὰς ὁποίας δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ὑπόθεσίν μας.

— Μία νέα εἰκοσαετίας, παρατήρησεν ὁ Ναρκιλέφ, ὡραία ὡς ἡ πριγκηπέσσα, εἴμπορεῖ νὰ ἀγαπήσῃ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμῆς, καὶ τίς μᾶς ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἐχεμυθίας πρὸς ἐκείνον τὸν ὅπλιον θά ἀγαπήσῃ; Δὲν θά ἐκθέσωμεν λοιπὸν κάπως ἑλαφρῶς τὰ μυστικά τῆς εταιρίας μας;

— Φαίνεται ὅτι δὲν γνωρίζετε τὴν Βάνδαν Κρυλόφ, ἔκραξεν ὁ Παδλέφσκη. Ὅχι μόνον εἶναι ὡραία ὡς ἡρώς μυθιστορήματος, ἀλλ' ἔχει καὶ ὅλας τὰς ἠθικὰς τελειότητας. Δὲν ὑπάρχει πνεῦμα ὑψηλοφρονέστερον, ψυχὴ εὐγενεστέρα τῆς ἰδικῆς τῆς. Ἄλλως τε δὲ θά ἦναι συνδεδεμένη μετ' ἡμῶν δι' οἰκογενειακοῦ μυστικοῦ.

— Ἄ! ἐπανελάθεν ὁ Πολουτκίιν, δμιλεῖτε, φίλτατε Παδλέφσκη μετ' ὁμολογίαν ἐνθουσιασμόν σας. Αἱ γυναῖκες εἶναι ὄντα ἀσθενῆ, εὐμετάβλητα, καὶ προκειμένου περὶ αἰσθημάτων...

— Πῶς! ἰατρί, ἔκραξεν ὁ Παδλέφσκη ἀγανακτῶν, τοιαύτην κρίσιν ἐκφέρετε περὶ τῶν γυναικῶν; Ἐπὶ προφάσει βεβαίως ὅτι αἱ σάρκες τῶν εἶναι χαλαρώτεραι τῶν ἀνδρῶν, νομίζετε ὅτι τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ἠθικὴ αὐτῶν φύσις; Ἐὰν οἱ μωῶνές τῶν ἦναι ὀλιγώτερον εὐρωστοί, τὰ νεῦρά τῶν ὅμως ἀνθίστανται περισσότερον καὶ εἶναι ἱκανὰ νὰ ὑποστῶσι μᾶλλον συνεχεῖς ἀγῶνας. **Ναί**, ἰσχυρίζομαι ὅτι ἡ γυνή, ὑποστηριζομένη ὑπὸ ἐγκεφαλικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, εἶναι ἰσχυροτέρα τοῦ μᾶλλον εὐρώστου ἀνδρός, καὶ ἐνεργεῖ πράξεις γενναίας πρὸ

τῶν ὁποίων ἡμεῖς οἱ ἄνδρες ἠθέλομεν καμφοῦ.

— Ἀνῆκει ἀρὰ γε εἰς ἡμᾶς, ἐπανελάθεν ὁ Σιλίνος, οἵτινες τὰς βλέπομεν εἰς τὸ ἔργον καθημέραν, νὰ ἀμφιβάλλωμεν περὶ τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς ἐνεργητικότητός τῶν; Αἱ ἀδελφαὶ μας δεικνύνται ἴσαι μετ' ἡμᾶς ὡς πρὸς τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν τόλμην, καὶ ὀρείλομεν νὰ τὰ θεωρῶμεν τοιαύτας.

— Ἐπαρουσίασα τὴν Βάνδαν Κρυλόφ. Ἐγγυῶμαι περὶ αὐτῆς διὰ τῆς κερφαλῆς μου, εἶπεν ὁ Παδλέφσκη.

Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ Σωφρόνιος εἰσέρχεται καὶ εἰσήγε τὴν Βάνδαν, τὴν ὁποίαν εἶχε συναντήσῃ εἰς τὸ ὑπόγειον.

Ἐστεινεν αὐτὴ τὴν χεῖρα πρὸς τὸν πρίγκηπα καὶ τὸν Παδλέφσκη.

— Ἀλλὰ, ἀνέκραξε, γνωρίζω καὶ τοὺς κυρίους τούτους: ἐνθυμοῦμαι ὅτι τοὺς εἶδον εἰ τὸν σύλλογον. Εἶναι οἱ ἀδελφοὶ μας Ναρκιλέφ, Κομόφ καὶ Πολουτκίιν.

Ἐπειτα περιέφερε τὸ βλέμμα εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου εὕρισκτο.

— Τὸ βλέπετε, εἶπεν ὁ Παδλέφσκη γελῶν, εἰδοὺ εἰς τὸ ἄντρον τοῦ διαβόλου. Ἐδῶ ἐξυφανοῦνται τὰ ἀπαισιώτερα σχέδιά μας. Ἐδῶ κατασκευάζονται τὰ μᾶλλον ἐμπρηστικά ἄρθρα τῆς ὑποχθονίου δημοσιογραφίας (1) Περιεμένατε βεβαίως ὅτι θά εἰσέρχεσθε εἰς σκηνὴν τρομακτικὴν, ὅτι θά ἐβλέπετε τοιχογραφίας ἐρυθρὰς καὶ μελανὰς, ἢ τοῦλάχιστον καταπακτὰς βλέπουσας εἰς τὸν ἄδην. Καὶ ὅμως ἀπλῶστα εὕρισκεσθε εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἀνωτάτου συμβουλίου, καὶ σὰς παρουσάζω τοὺς πέντε μεγάλους συνομότας οἵτινες ἀξιοῦσι νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτοκρατορίαν ἐξ ἑβδομηκοντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων.

— Τῶνόντι, εἶπεν ἡ Βάνδα συνελθούσα ὀλίγον ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς της, πῶς δὲν ὁμοιάζει πρὸς τὴν ἰδέαν τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισα περὶ μυστικῆς εταιρίας.

— Ὅθ ἠκούσατε, εἶπεν ὁ Σιλίνος, περὶ τῆς κάπως θεατρικῆς μυστικῆς τῆς ἐλευθεροκτονίας. Ἡμεῖς ὅμως φρονοῦμεν ὅτι αἱ περιστάσεις εἶναι λίαν σπουδαῖαι καὶ δὲν ἐπιτρέπουσι νὰ διασκεδάζωμεν εἰς τοιαῦτα παιδαριώδη. Δὲν ὑποβάλλωμεν τοὺς ἡμετέρους μυουμένους εἰς αὐδεμίαν δοκιμασίαν. Δὲν παραδεχόμεθα μεταξὺ ἡμῶν εἰμὴ ἄτομα ἀδιάφθορα ἕνεκα τῆς περιουσίας τῶν, τῆς θέσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρός τῶν. Ἀπλῶς ὅρκος μᾶς ἀρκεῖ. Νοὺς ἐπιθροκοῦς, τοὺς φανεύομεν. Τοιουτοτρόπως ἀπόλετο ὁ προδό-

της Νικονόφ. Ὅσον τρομεραὶ καὶ ἀγφαίνονται τοιαῦται ἀποφάσεις, εἶναι ἀναγκαῖα διὰ νὰ ἐμποδίσωσι τὰς καταγγελίας, νὰ περιφρουρήσωσι τὴν ἀτομικὴν ἡμῶν ἀσφάλειαν, καὶ πρὸ πάντων νὰ ἐξασφαλίσωσι τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἡμετέρων σχεδίων. Λιθόθνεθε, Βάνδα Κρυλόφ, τὴν ἀπαιτουμένην δύναμιν νὰ φυλάξετε τὰ μυστικά μας;

Λέγων ταῦτα ὁ πρίγκηψ προσήλου ἀπενῶς τῷ βλέμμα του ἐπὶ τοῦ βλέμματος τῆς νέας κόρης. Δὲν εἶδεν οὔτε παραχρῆν οὔτε τρόμον· ἐξ ἐναντίας εὗρεν ἀλαμπτον ἀπόφασιν.

Ἡ νεανὺς ἀπεκρίθη ἀπλῶς:

— Ἐχω τὴν δύναμιν, τὴν θέλησιν καὶ τὴν πίστιν· τὴν δύναμιν νὰ τηρήσω μυστικόν, σὴν θέλησιν νὰ πράξω, τὴν πίστιν πρὸς τὴν ἐπιτυχίαν. Εἰς αὐτὴν τὴν δικαίαν ὑπόθεσιν, εἴμαι εὐτοίμη νὰ θυσιάσω τὴν θέσιν μου, τὴν κατάστασίν μου καὶ τὴν ζωὴν μου.

— Ἐνδιαφερόμεθα προσέτι νὰ μάθωμεν, ἠρώτησεν ὁ πρίγκηψ τὴν Βάνδαν, τί τὸ ἀναγκάσαν ὑμᾶς νὰ βιβθῆτε εἰς τὸ σοσιαλιστικὸν κίνημα.

— Τὸ αἰσθημα τῆς δικαιοσύνης, ἡ πρὸς τὰ διάφορα θύματα τῆς δυναστείας συμπάθεια καὶ τὸ μῖσος πρὸς τοὺς δημίους καὶ τοὺς δυνάστας. Προσωπικὸν δ' αἴτιον, σκαιαὶ τινε; ἀναμνήσεις τῆς ἀπαλῆς μου νεότητος.

— Μίαν ἐρώτησιν εἰσέτι θά σας ἀποτεινῶ, ἐπανελάθεν ὁ Σιλίνος, ἥτις οὐδόλως ἀπίθανον, νὰ σας φανῇ καὶ ἀδιάκριτος. Ἄλλ' ἐννοεῖτε εὐκόλως τὸ ἐξ αὐτῆς ἐνδοξίαν. Ἀγαπάτε καὶ σκέπτεσθε περὶ γάμου;

— Πῶς, ἀπάντησεν αὐτῇ· οἶαι δὲ ποτε κἂν ὦσιν αἱ ὀρμαὶ τῆς καρδίας μου, ἡ θέλησίς μου θά κατισχύσῃ αὐτῶν. Γνωρίζω ὅτι οἱ ἀπόστολοι εἶναι προωρισμένα θύματα τῶν ἰδεῶν τὰς ὁποίας κηρύττουσι. Δὲν θά συγκατανεύσω νὰ νομιφισθῶ ἢ μετ' ἀνθρώπου, συμμεριζομένου τὰς ἰδέας μου καὶ ἔχοντος ἀπόφασιν νὰ ὑποστῇ τὰς αὐτὰς θυσίας.

— Καὶ συνεπῶς θά δεχθῆ ν' ἀρνηθῆτε τὸν γάμον, ὅστις εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν ὑψηλὴν καὶ ἐπιβέβλουσαν ἀποστολήν, ἣν ἐπιζητοῦμεν νὰ ἐκπληρώσωμεν, ἐφ' ᾧ κατ' ἄλλοι ἀπολύτως ὄρω μυηθῆσεσθε τὰ τοῦ τρίτου καὶ τελευταίου βαθμοῦ. Ὑπόσχεσθε νὰ μείνετε ἄγαμος μέχρι οὗ θριαμβεύσῃ ἡ ἐπανάστασις;

— Μάλιστα, μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ.

— Ὅρκίσεσθε;

— Ὅρκίζομαι! ἀπεκρίθη ἡ νέα κόρη, θυσιάσασα τὴν καρδίαν της. ὡς εἶχε θυσιάσει πρὸ στιγμῆς τὴν ζωὴν της, μετὰ τῆς αὐτῆς ἡρέμου ἀποφάσεως,

(1) Εἰς τὴν πετρούπολιν καλοῦσιν ὑποχθόνιον δημοσιογραφίαν, ὅλας τὰς μυστικῶς ἐκδομένας ἐφημερίδας.

μετὰ τῆς αὐτῆς ὑπάτης αὐταπαρνήσεως.

— Τότε, ἀγαπητὴ μου ἀδελφὴ, ἵνα ἔχωμεν πρὸς ὑμᾶς ἐμπιστοσύνην, σοὶ προτείνω, ἐν ὀνόματι τῶν πέντε μελῶν τοῦ συνεδρίου καὶ τῶν δύο ἀπόντων, ἄτινα προκαταβολικῶς ἀπεκδέχονται ὅ,τι κὰν πράξωμεν, νὰ σε συστήσω εἰς τοὺς ἑταίρους, ἵνα κέκτησῃ τὸ δικαίωμα νὰ παρευρίσκῃσαι εἰς σπουδαίας ἡμῶν συνεδριάσεις.

— Ἐπιτρέψατέ μοι ἐν τούτοις μίαν ἐρώτησιν εἶπεν ἡ Βάνδα. Παραδεχόμενοι με εἰς τὸν κύκλον σας, εἶσατε βέβαιον ὅτι δὲν ἐπράξατε τοῦτο μετὰ ἐπιπόλαιον σκέψιν περὶ τοῦ βαθμοῦ καὶ τῆς περιουσίας μου; Ἐνῶ περὶ τῆς ἀδελφῆς μας Κατίας Λαβίνσκας, ἥτις εἶνε ἀρκετὰ εὐθεῖα, εὐπαίδευτος, εὐγενής, καὶ ἥτις τσακίς ἐπάθεν ἐκ τῆς ἐκδηλώσεως τῶν ἀρχῶν τῆς, ἥτις ἐν συντομίᾳ εἶνε ἡρωϊκὸς χαρακτήρ, περὶ τῆς Κατίας, λέγω, δὲν ἐσκέφθητε.

— Οἱ λόγοι σας οὗτοι σὰς τιμῶσιν, ἐπανελάθεν ὁ Βολδιμάρος Σιλίνος, καὶ δεκνύουσι τὸ ὄψος τῶν αἰσθημάτων σας. Ἀλλὰ ἡ περίοδος τοῦ ἀγῶνος τὴν ὁποῖαν τώρα διερχόμεθα, ἀπαιτεῖ οὐ μόνον προσωπικὴν εὐξίαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας οἱ ἑταῖροί μοι μᾶς προσφέρουσιν, παρέχοντες ταραχὰς εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἐὰν ἐμνοῦμεν τὴν Κατίαν Λαβίνσκαν εἰς τὸν ἀνώτατον ὄρον εἶδει νὰ μὴ παραλειψώμεν ὅλας τὰς ἀδελφάς μας, αἵτινες πάσαι εἰσὶ χαρακτῆρος ἡρωϊκοῦ. Ἀλλ' ἵνα κριθῆ ἀσφαλὲς τὸ μυστικὸν μας δέον νὰ ὦμεν φειδωλοὶ εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μεμνημένων. Ὅλα τὰ μέλη τῆς εταιρίας εἶνε ἀφοσιωμένα ἀκρατῆτως εἰς τὸ ἔργον πάντες σχεδὸν εἶνε πλοῖοι καὶ κατέχουσιν ὑψηλὰς θέσεις· ἀλλὰ δὲν παραδεχόμεθα ἐν τῷ συνεδρίῳ ἢ ἐκείνους αἵτινες δύνανται νὰ μᾶς παράσχουσιν ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας.

— Ἀπέναντι ὑμῶν αἰσθάνομαι ἐμαυτὴν ἀσθενεστάτην ὅσο καὶ ἐλαχίστην.

— Ἐχετε τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχὺν τῆς καλλονῆς. Δύνασθε νὰ προσελκύητε ἀνθρώπους οἵτινες νὰ συντελῶσι πολὺ εἰς τοὺς σκοποὺς μας.

— Ἀμβιβάλλω ἂν ὁ χαρακτήρ μου θὰ δυναθῆ νὰ υποκριθῆ καλῶς τὸ πρόσωπον ὅπερ μοι δρίζετε. Ἐν τούτοις ἐδοκίμασα, αὐτὸ τὸ ἐσπέρας μάλιστα.

Διηγήθη τότε τὴν συνδιάλεξιν τῆς μετὰ τοῦ Ἀλεξίου Βερενίνης, καὶ τὴν γνωριμίαν ἣν συνῆψε μετὰ τοῦ πρίγκιπος Στάκελβεργ.

— Ἀλλὰ τοῦτο εἶνε ἀπόφασις λίαν ἐνδιαφερόνσα ἀνέκραξαν οἱ συναμάται. Ἐὰν ἠδύνασθε νὰ μᾶς ὀδηγήσητε πρὸς ἡμᾶς τὸν νέον αὐτὸν πρίγκιπα, ὅστις

εἶνε προσκεκολλημένος εἰς τὸ τρίτον τμήμα.....

— Δύσκολον μοὶ φαίνεται τὸ νὰ κάμω ἐπαναστάτην ἕνα συστηματικὸν Γερμανόν, ἀντίπερ ἡ Ράνδα.

— Μέλlete νὰ τὸν ἰδῆτε ἐντὸς ὀλίγου;

— Νομίζω ὅτι θὰ ἔλθῃ λίαν προσεχῶς νὰ μᾶς ἐπισκεφθῆ.

— Θὰ σὰς εἶνε ἄρα δύσκολον νὰ μάθητε παρ' αὐτοῦ πότε θὰ ὀδηγηθῶσιν εἰς Σιθρίαν οἱ καταδικασθέντες τὴν 6 Νοεμβρίου; Θέλωμεν νὰ τοὺς φυγαδεύσωμεν. Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ μάρτυρες εἰς τὴν Σιθρίαν διὰ νὰ μὴν ὑπάρχῃ ἀνάγκη ἀποστολῶν.

— Θὰ δυναθῶ, ἀπεκρίθη ἡ Βάνδα. Ἀλλὰ πρὶ τοῦ ἀρχίσω νὰ υποκριθῶ τὸ ὀρισθὲν πρόσωπον, ἐπιτρέψατέ μοι ἀκόμη νὰ σὰς υποβάλλω ἐν σχέδιον, ἔργον ἐμοῦ καὶ τῆς Κατίας, ὅπερ ἀπὸ τινῶν μνηθῶν ἤδη κωφοροῦμεν καὶ δι' ὅπερ δὲν ἀνελένομεν ἢ τὴν συναινέσιν σας. Σείς, Πηδδῆστκη, μοὶ ἀπεστειλάθη τὴν Κατία. Ἐπροτίμησεν αὐτὴ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρικὴν οἰκίαν μάλλον, ἢ νὰ παραστῆ θεατὴς εἰς τὸ θέαμα ὅπερ τῆ παρεῖχεν ὁ πατὴρ τῆς, καταστάς ὁ δῆμιος τῶν συμπατριωτῶν τῆς. Λοιπὸν! Καὶ ἐγὼ εἰς τὸν πατρικόν μου οἶκον παρίσταμαι εἰς ἀνάλογον θέαμα!

Ἄλλοτε ἐμαστιγούντο μόνον οἱ δούλοι τοῦ σήμερον· αὐξάνει τὰ ἔργα των, ἐκμεταλλεύετε τὴν ἐργασίαν των καὶ ἐπιδαίει τὴν ἀθλιότητά των. Παρὰ τὸ εἶλητον ὅπερ πρὸς ἐμὲ φέρει, δὲν ἔχω οὐδεμίαν ἐπιρροὴν ἐπ' αὐτοῦ. Πρὸς τοὺς ἀνθρώπους του φέρεται ὡς πρὸς ζῶα. Δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ τὸν καταδικάσω, διότι εἶνε πατὴρ μου, ἀλλ' ὁ χαρακτήρ του οὗτος μοὶ εἶνε μισητός. Εἶνε ὑπεράνω τῶν ἡυασιῶν μου τὸ νὰ παρίσταμαι ἐπὶ πολὺ ἔτι εἰς τοιαῦτα θέαματα. Διανοήθη λοιπὸν ἡ ἀποποικισθῆ, ὡς ἐπράξεν ἡ Κατία, καὶ νὰ δραπετεύσῃ, ὡς ἐκείνη, ἐκ τῆς πατρικῆς οἰκίας, ἵνα γένωμαι ἀπόστολος ὑμῶν. Ὡς αἱ ἀδελφαὶ μας θέλωμεν παρ' εἰσόδου εἰς τὰ ἐργαστάσια καὶ τὰς καλύβας; ἀπεφασίσαμεν νὰ μάθωμεν ἐν ἐπάγγελμα καὶ ἐσμέν ἀνυπόμονοι ν' ἀρχίσωμεν. Εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ρωσίαν ὑπάρχουσι πολυάριθμοι ἀγροτικοὶ πληθυσμοί. Ἴνα ὀμιλῶ ἐν συντομίᾳ: εἰς αὐτοὺς καρποφορεῖ τὸ νέον εὐαγγέλιον.

Ὁμιλοῦσα οὕτως μετ' ἀπλότητος· ἀλλὰ καὶ ἐνδομύχου ἐνθουσιασμοῦ, ἡ Βάνδα ἦτο θεσπεσία. Ἐνέπνεε τὸ βλέμμα τῆς, ἡ δὲ κάλλουσα συμπαθὴς φωνὴ τῆς ἐμάγευε τοὺς πέντε συμβούλους.

— Θὰ γίνητε ἡ σώτηρα τῆς Ρωσίας! ἀνέκραξεν ὁ Σοφρώνιος Κομῶφ.

— Ἀναμνηθῶς, ἐπανελάθεν ὁ

Σιλίνος· τοιαύτη ἀποστολὴ εἶνε εὐγενής καὶ μεγίστη· ἀλλὰ νομίζω ὅτι ἡ ὑμετέρα πιθανὸν νὰ ἦνε ὠθελιμότερα εἰς τὸν σκοπὸν μας. Διὰ τὴν ἐργατικὴν τάξιν ἔχομεν ἀφόβους ἀποστόλους. Ἀλλὰ τώρα, ὡς προσέβημεν, ἐκείνοι τοὺς ὁποίους εἶνε ἀνάγκη νὰ προσελκύσωμεν ἀνέκουσιν εἰς τὴν ὑψηλὴν κοινωνικὴν τάξιν τῆς Πετρούπολεως. Καὶ εἰς τὸ Ἰσείην ἀκόμη θέλωμεν νὰ εἰσδύσωμεν ἵνα ποιήσωμεν προσηλύτους. Ἐχομεν ἀνάγκην διανοιῶν καὶ καρδιῶν γοησιῶν ἰδοῦ διατὶ σὰς ὠριτα τὸ πρόσωπον τοῦτο.

— Λοιπὸν θὰ ὑπακούσω, ἀπεκρίθη ἡ Βάνδα, μεθ' ὅλην τὴν ἀποστροφὴν τὴν ὁποῖαν αἰσθάνομαι εἰς τὰς ἐρωτοτροπίας ταύτας τὰς συνεπαγομένας τὴν δυσπροσωπίαν.

Οἱ καταδυναστεύομενοι ἠναγκάζονται νὰ προστρέχουσιν εἰς τὴν ἀπάτην καὶ τὸν δόλον, τὴν ἀμείστομον τῆς μάχαιραν τοῦ ἐκρηγέντος ἀγῶνος. Πρῶτα κίρως τοῦλάχιστον, πιεζόμεθα ν' ἀποδεχθῶμεν τὸ ζήτημα περιφρήμου τινὸς ἐταιρίας: ὁ σκοπὸς ἀγιάζει τὰ μέσα. Ἡ Βάνδα κατένευσε.

— Ὡστε, προσέθεσεν: Ναρκιλέφ, κατὰ τοὺς λόγους, οὗς σὰς εἶπεν ὁ κύμης Βερενίνης, ὁ αὐτοκράτωρ οὐδὲ μᾶς λογαριάζει κἀ.

— Φρονῶ.

— Θὰ τὸ συλλογισθῆ ὅμως, εἶπε ὁ Σοφρώνιος Κομῶφ.

— Τότε, προσέθεσεν ὁ Παλούτκιν, διὰ τοῦ προσεχῶς ἀμνημοῦ τῆς ἐφημερίδος μας, πρέπει νὰ καθυποβάλλωμεν εἰς τὸν Τζάρον τὴν διεύθυνσιν μας, καὶ νὰ στηλιτεύσωμεν διὰ δρμεσιῶν ἐκφράσεων τὴν ἀδυναμίαν τοῦ μονάρχου τούτου, τοῦ ἀπὸ εἰκροαστίας ὑποσχομένου μεταρρυθμίσεις, ἃς ποτὲ δὲν ἐχορήγησεν.

Τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσῆλθεν ὁ Κλήμης, κενῶν εἰδήσεων ἄγγελος.

— Θέλεις νὰ ὀδηγήσῃ; ἐκ νέου τὴν πρίγκιπέσσαν; τὸν ἠρώτησεν ὁ Σουλῶνς.

— Κάθε ἄλλο, παρὰ ὅ,τι μὲ λέγετε... εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι μᾶς κατασποσύν ἐκ τοῦ λιθοστρώτου. Ἐξελθῶμεν ὅθεν ἐκ τῆς ἄλλης θύρας.

Ἦτο δευτέρα ὥρα μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

VI

Ὁ κύκλος

Ἡ Βάνδα ἐξῆλθε τοῦ ὑπογείου διὰ τῆς σκαλιᾶς ὁδοῦ, ἣν εἶχεν ἀκολοῦθησεν ὅταν εἰσῆλθεν.

Ὁ Κλήμης τὴν ὀδήγησεν ἐκ νέου μέχρι τοῦ ἐλκύθρου τῆς.

Ὁ Φαίδωφ ἀνέμενεν ἀπαθῆς, ἀκίνητος, παρὰ τὴν δριμύτητα τοῦ ψύχους,

ὀμιλῶν καθ' ἑαυτὸν, διὰ νὰ σκεδάσῃ τὴν ἀνυπομονήσαν του.

Μετὰ παρέλευσιν μόλις πέντε λεπτῶν, εὐρέθησαν ἀπέναντι τῆς ὑψηλῆς οἰκίας, ἐνθα εἶχεν εἰσελθεῖ ἡ Κατία πρὸ μιᾶς ὥρας.

— Θὰ μὲ περιμένῃ εἰς τὴν αὐτὴν, εἶπεν αὐτῇ εἰς τὸν Φαίδωρα.

Οὗτος εἰσήλθεν αὐτῆς μετ' ὀλίγον.

Ἐπλησίασε τὸν θυρωθὸν, διότι ἐν Ρωσίᾳ οἱ θυρωροὶ ἀγρυπνοῦσιν ἐκτός καὶ ὄχι ἐντὸς τῶν οἰκημάτων.

— Θέλετε νὰ μοὶ ἀνοίξητε;

— Ποῖον ζητεῖτε;

— Τὸν Ἀλέξανδρον Λαζαφέρ, λιθογράφον.

Ὁ θυρωρὸς νεναρκωμένος ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τῆς βότκας (εἶδος ῥακῆς) ἠγέρθη κλονιζόμενος καὶ ἤνοιξε.

Ἡ Βάνδα διήλθεν ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν πύλην ἀνῆλθε τρεῖς ὄροφάς καὶ ἐκρυσεν ἐπὶ μιᾶς θύρας.

Εἰς τὸν ἐρωτήσαντα αὐτὴν εἶπε τόνομα τῆς καὶ μετ' ὀλίγον ἡ θύρα ἠνεώχθη.

Ἡ πριγκίπισσά ἔδραμε τότε εἰς μικρὸν τινα ἀντιθάλαμον, τοῦ ὁποίου ἡ διευθέτησις καὶ διακόσμησις παρωμοίαζε πρὸς τὸν γραφεῖον τινὸς ἢ ταμείου, καὶ ἐπὶ τινος τῶν τοίχων τοῦ ὁποίου εὐρίσκατο θυθίς.

— Ἡ ἀδελφὴ Βάνδα Κρυλώφ, εἶπον ἔσθθεν τινες, καὶ πάραυτα ὠδήγησαν αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων.

Ἡ αἴθουσα εἰς τὴν ὁποίαν εἰσήλθεν ἡ Βάνδα ἦτο ἀρκετὰ εὐρεῖα, φωτισμένη ὑπὸ πολυφώων ἀπὸ τῆς ὀροφῆς ἐξηρτημένων. Αἱ τράπεζαι τῆς ἐργασίας εἶχον μεταβληθῆ εἰς τραπέζας τείου, ἐφ' ὧν ἔκειντο *σαμοβάρια* καὶ ποτήρια· διότι ἐν Ρωσίᾳ πίνουσιν τὸ τέιον ἐντὸς ποτηρίων. Ἐπὶ τῶν τραπέζων τούτων ὑπῆρχον ἐρριμμένα βιβλία, ἐφημερίδες καὶ ἄλλα φυλλάδια.

Πεντήκοντα περίπου άτομα ἦσαν συνηθροισμένα εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην, ἄλλοι μὲν πίνοντες τέιον, ἄλλοι ἀναγινώσκοντες ἐφημερίδας καὶ ἄλλοι γράφοντες ἢ ὀμιλοῦντες.

Συνωμίλου προ πάντων, ἕκαστος πρὸς τὸ μέρος του· διότι ἡ συναθροῖσις τὴν ὕατα ἐκείνην, δὲν ἦτο γενική. Ἦτον ἐκ τῶν συναθροίσεων ἐκείνων τῶν καθημερινῶν, τῶν ὅτε μὲν παρὰ τῷ μὲν, ὅτε δὲ παρὰ τῷ δὲ συγκροτούμενων, διὰ ν' ἀποφεύγῃ τὸ ἀγρυπνῆσαι τῆς ἀστυνομίας ὄμμα, ἐνθα ἀναγινώσκουσι τὰς ἐπιστολάς τῶν φίλων καὶ τὰ ἀπηγορευμένα φύλλα ἢ ἐπικρίνουσι τὰς πράξεις τῆς κυβερνήσεως. Ὄταν τίς τῆς συναθροίσεως ἔχει νὰ κρίνει τι ἐνδιαφέρον, ἐπικρατεῖ τότε ἄρα σιγή,

καὶ ὅλη ἡ ὀμήγυρις τὸν ἀκούει ἐπιστημένως.

Μία ἐκ τῶν τοιούτων καὶ ὁσημέραι πολλαπλασιαζομένων συναθροίσεων, οὐ μόνον ἐν Πετροῦβυλει ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀπάσαις ταῖς πόσιν τῆς αὐτοκρατορίας, ἦτο καὶ αὕτη. Διότι ἀπὸ ἐνὸς ἔτους δύναται τις νὰ εἶπῃ ὅτι τὸ μηδενιστικὸν κίνημα ἐν Ρωσίᾳ φαίνεται εἰσελθὸν εἰς τὴν σπουδαιοτάτην αὐτοῦ περίοδον.

Ἀπὸ πεντηκονταετίας, ὅτε ἤρξατο τὸ κίνημα, ἡ τάξις τῶν εὐγενῶν καὶ νοημόνων ἀγωνίζεται ἐναντίον τοῦ καισαρισμοῦ.

Θανόντος τοῦ Νικολάου ἐκπύρθη ὁ πόλεμος. Ἡ χειραφέτησις τῶν δεύλων ἦτο μᾶλλον ἀποτέλεσμα τοῦ ἐθνικοῦ ὕργασμοῦ, ἢ αὐτόματος ἐκδήλωσις τῆς αὐτοκρατορικῆς θελήσεως. Τότε ὁ ῥωσικὸς λαὸς, λαὸς νέος, ἔκαμε ἄλλα προσδοκῶν. Οἱ πόθοι του δὲν περιορίζοντο ἐντὸς τῶν μετρίων μεταρρυθμίσεων, τῶν καὶ ἀσκημάτων, ἅς τῷ ὑπέσχετο ὁ εὐθής Ἀλέξανδρος. Οἱ πόθοι τοῦ ῥωσικοῦ λαοῦ ἔτεινον εἰς ἀληθῆ καὶ βαθεῖαν κοινωνικὴν ἀνάγνωσιν. Ἡ θέλησις τοῦ νὰ καταστήσῃ τὴν ἀπολίτευτον αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὸν θεσηκευτικὸν καὶ κυβερνητικὸν ζυγὸν Ρωσίαν, ἔθνος ἐλεύθερον, δεικνύει ὅτι οἱ ἐπαναστασις κέκινται σὺν τῷ ὑπερμέτρῳ θράσει καὶ δυνάμει τοιαύτας, ὅσας δὲν ἀπαντᾷ τις εἰς τοιαύτας ἐπαναστάσεις τῶν λαῶν τῆς Δύσεως. Διὰ νὰ πραγματοποιήσῃ τις μεγαλεῖα πράγματα, δεῖται εἶτι μεγαλειτέρων. Καταπληκτικὸν εἶνε τὸ φαινόμενον τοῦτο ἐν Ρωσίᾳ οὐ μόνον διὰ τὸ πολυάριθμον τῶν ὀπαδῶν τῶν μηδενιστικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν τερατωδῶν αὐτῶν κατορθωμάτων, ἀλλ' ἀκμή καὶ διὰ τὴν ἀπέραντον καὶ πολυπλοκαστάτην αὐτοῦ διακλάδωσιν ὡς καὶ τὸν ἠρωϊσμὸν τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ.

«Ὁ ἀκριβὴς ὄρισμός τοῦ κινήματος τούτου, λέγει ὁ Χέρτζεν, εἶνε τραγικὴ χειραφέτησις τῆς συνειδήσεως, ἀπόφασις περὶ τῆς ἀδιαλλάκτου μίσους πρὸς τὰ καθεστῶτα.»

(Συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ

Ἐν τῇ διαμονῇ ταύτῃ ἐν ἣ ἔμεινε πέντε ἔτη (1735—40) ἐμελέτησε τὰς ἐπιστήμας παραδειγματιζόμενος ὑπὸ τῆς φίλης του καὶ ἐξέδωκε τὰ στοιχεῖα

τῆς φιλοσοφίας τοῦ Νεύτωνος (1738).

Ἐν τῇ διαμονῇ ταύτῃ ἔκαμε τὴν *Alzire*, τὸν *Mahomet*, τὴν *Merope*, les *discours sur l'homme* προστίμασε τὸν αἰῶνα τοῦ 14ου Λουδοβίκου, δοκίμιον ἐπὶ τῶν ἠθῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἐθνῶν καὶ συνέθηκε τὸ περίφημον τοῦτο ποίημα, ὅπερ, ὑβρίζον τὴν σώφρονα ἠρώδα τῆς Γαλλίας, δὲν ἠδίκησεν εἰμὴ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δόξαν. Κατὰ τὸ 1740, ἔκαμε βραχὺ ταξιδιον εἰς Βερολίνον, ἐνδίδων εἰς τὰς προσκλήσεις τοῦ βασιλέως Φρεδερίκου τοῦ 2ου, ἐνὸς τῶν μεγαλειτέρων του θαυμαστῶν.

Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ του, εἶδεν ὅτι ἐξῆτεῖτο ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ ὅπερ τὸν εἶχε καταδιώξει, καὶ ἐπεφορτίσθη τῷ 1743 ἀποστολὴν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Πρωσίας ἥτις ἔσχε πλήρη ἐπιτυχίαν.

Κατὰ τὸν αὐτὸν περίου καιρὸν συνέθετε διὰ τὴν αὐτὴν τὴν *Πριγκίπισσαν τῆς Ναυάρρας*, τὸν *Ναδὸν τῆς δόξης*, ἔργα τὰ ὁποῖα παρεστάθησαν ἐν Βερσαλλίαις.—Διὰ τῆς εὐνοίας τῆς κυρίας *Pompadour*, ἥτις ἦτο κεκρογμένη προστάτρια του, ἐπέτυχε τότε διπλώματος ἱστοριογράφου τῆς Γαλλίας, μὲ θέσιν εὐγενοῦς τῆς βουλῆς τοῦ βασιλέως, καὶ ἠδυνήθη τέλος νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν Γαλλικὴν Ἀκαδημίαν (1716), τῆς ὁποίας αἱ πύλαι δις ἐκλείσθησαν εἰς αὐτόν. Ἀλλ' ἡ πρὸς αὐτὸν εὖνοια ὀλίγον διήρκεσε· ἵνα τὸν κάμωσι μισητὸν ἐπεινόησαν νὰ προτιμήσωσιν αὐτοῦ τὸν Κρεβυλλιανὸν ἐξεδικήθη ὅμως τοῦτο ἀναλαμβάνων τὰς τραγωδίας τοῦ ἀντιπάλου του μετὰ μεγάλης ὑπεροχῆς. Ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ ὀφείλονται τῇ *Σεμίμας*—Ὁ *Ὁρέστης*—ἡ *Σωθίσα* *Ρώμη*· εἶδεν δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν τὴν *Νανίνην* τὴν καλλιτέραν τῶν κωμωδιῶν του.

Ἐκδιωχθεὶς ἐκ τῶν Βερσαλλίων, ὁ Βολταίρος ἐγένετο δεκτὸς παρὰ τῆς δουκίσσης *du Maine*, ἐν *Lunville*, ὅπου ἐβασίλευε ὁ *Stanislas*. Ἐτελείωσε δὲ τὸ ταξιδιον του μετὰ τὸν θάνατον τῆς κυρίας *du Chatelet* διευθεθεὶς εἰς Βερολίνον, ἐνθα αἱ παρακλήσεις τοῦ βασιλέως τὸν ἐκάλεον πρὸ πολλοῦ.

Ὁ Φρεδερίκος τὸν ἐπέμπεσεν ἐν ταῖς ἀνακτοραῖς του ἐν Ποτοδάμῃ, τῷ ἀπένευσε σύνταξιν εἰκοσακισχιλίων φράγκων, καὶ ἐνήργησε διὰ παντός μέσου ἕνα τὸν στερεώσῃ πλησίον του. Ἐν τῇ διαμονῇ ταύτῃ ὁ Βολταίρος ἐγενήθη στιγμῶν τινων εὐδαιμονίας, ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου διηγέρθη αὐτῷ ἡ ἐπιθυμία, καὶ ἀπεκτίθη διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἀπειρομῶς κλίσεως του, ἐναντίον του ἐχθροῦ, πρὸ πάντων μεταξὺ τῶν ἐν Βερολίνῳ ἀπο-

κατεστημένων Γάλλων συγγραφέων. Οί έχθροί του κατώρθωσαν να τον διαβά- λωσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ μετὰ πολ- λὰς προσπεινημένας διαλλαγάς, οἱ δύο φίλοι ἐχωρίσθησαν ὀριστικῶς (1753).

Ὁ Βολταῖρος διέτρεξε τότε μέρος τῆς Γερμανίας, ἐστάθη δὲ παρὰ τῆ δουκίσῃ τοῦ Sane-Weimar, τῆ παρα- κλήσει τῆς ὁποίας ἐξέδωκε τὰ χρονικά τοῦ Κράτους τὸ μετριότερον τῶν ἔργων του· ἐπειτα διέτριψε ἐν Στρασβούργῳ, Λυών, καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις πόλεσι τῆς Γαλλίας, μὴ δυνάμενος νὰ ἐπανέλ- θῃ εἰς Παρίσιους.

Κατόκησεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς De- lices ἐπὶ τῆς δικαιοδοσίας τῆς Γενεύης, καὶ ἐγκαταστάθη ἐν Φερνέ. Ἐνταῦθα διήγαγε τὰ εἴκοσι τελευταῖα αὐτοῦ ἔτη· ὠκοδόμησε περίφημον οἰκίαν, ἡ- γειρε ναὸν εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἡ παρου- σία του ὑπῆρξεν αἰτία τῆς εὐτυχίας ὁ- λοῦ τοῦ τύπου. Οἱ θαυμασταὶ του ἤρ- χοντο ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τῆς Εὐρώπης ἵνα ἐπισκευθῶσιν ἐκεῖνον ὃν ἀπεκάλουν Πατριάρχην τῆς Φερνέ.

Κατὰ τὴν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ διατ- ριθὴν του, ὁ Βολταῖρος, ἐκτείνων ἀκό- μῃ τὸν κύκλον τῶν ἔργων του ἐξέδωκε εὐγλωττους ἐκθέσεις διὰ τὸν Γάλλον) Σίβερνον, Αἰλλόν, θύματα τῶν οἰκτρῶν δικαστικῶν ἀπατῶν, ἀπήτησε τὴν εἰ- λικρινεῖαν τῶν δούλων τοῦ μοναστηρίου St-Claude καὶ ἐδημοσίευσεν ἀπομνημο- νεύματα ἐπὶ τοῦ Κορνηλίου ἵνα προικί- σῃ μίαν ἀνεψίαν τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός.

Ὁ Βολταῖρος ἔθηκε τὴν τελευταίαν χεῖρα εἰς τὸ *Λοκίμιον περὶ τῶν ἠθῶν* καὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἐθνῶν· συνέ- γραψε τὴν ἱστορίαν τῆς Ρωσσίας ἐπὶ *Μέτρον μεγάλου*· συνέταξε πλήθος ποιημάτων τῶν κινωτέρων εἰδῶν, σχ- τύρας, ἐπιστολάς, διηγήματα, ἐπιγράμ- ματα, ἐλαφρὰς ποιήσεις· ἔγραψε εἰς τὸ πεζὸν τὰς μυθιστορίας του τὰς πλήρεις εὐφύας ἀλλὰ καὶ κακίας καὶ κυνικῆς ἀναιδεΐας, καὶ ἐποίησεν ἐκτὸς τῶν πο- λυκρίθμων τραγωδιῶν του, ἐκ τῶν ὁ- ποιῶν τὸ *Organon της Κίνας* καὶ τὸ *Tauerede*, εἶνε ἀντάξιαι τῶν καλλι- τέρων του ἐτῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων πολλαὶ δὲν ἔσχον τὴν τιμὴν νὰ παρα- σταθῶσι· καὶ τινες κωμωδίας, μεταξὺ τῶν ἄλλων τὴν *Ecoissaise*, ἀπευθυνο- μένην κατὰ τοῦ Freron.

Τῷ 1778, 84 ἐτῶν ὢν ὁ Βολταῖρος τῇ παρακλήσει τῆς κυρίας Denis, ἀνε- ψιάς του, ἔκαμεν ἐν ταξείδιον εἰς Παρι- σίους ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν παράστασιν τῆς *Iténe*, ἐν τῶν τελευταίων αὐτοῦ ἔργων Ὁ Βολταῖρος ἐγένετο δεκτὸς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ μετ' ἐνθουσιασμοῦ ἀπερι- γράπτου· ἀλλὰ πλήρης παντοειδῶν τι- μῶν δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀντισταθῇ εἰς τό-

σας συγκινήσει· καὶ ἀπέθανε τρεῖς μῆ- νας μετὰ τὴν ἀφίξίν του (30 Μαΐου 1778).

Ἐπειδὴ δὲν εἶχε δεχθῆ τὰς βοηθείας τῆς θρησκείας δὲν ἐπεστράπη νὰ τὸν ἐν- ταφίσωσιν εἰς Παρίσιους· τὸ σῶμα του μετεφέρθη ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ Scel- lières, τὸ ὁποῖον ἐνέμετο ὁ ἀνεψιὸς του ἀββᾶς Mignot.

Τῷ 1791, τὰ λείψανά του μετεφέ- ρθησαν πανηγυρικῶς εἰς τὸ Πάνθεον, ὅπου κεῖται ἀκόμῃ.

Ἡ καρδία του διατηρήθη ἐπὶ πολὺ ἐν Φερνέ· ἐντὸς μιᾶς κάλπης, ὑποκάτω τῆς ὁποίας ἀνεγίνωσκον τὸν στίχον

Son esprit est partout et son coeur est ici

Ὁ Βολταῖρος εἶναι παγκοσμιώτερος συγγραφεὺς τῶν νεωτέρων χρόνων. Πε- προικισμένος ὑπὸ θαυμασίας εὐλαμψίας, ἠσπάσθη σχεδὸν ὅλα τὰ εἶδη, καὶ με- τεχειρίσθη ἐπιτυχῶς τὸ κοινότερον λε- κτικόν. Ὡς ποιητὴς ὁ Βολταῖρος, ἔ- λαμψε ταῦτοχρόνως ἐν τῇ τραγωδίᾳ ἐν τῇ ὁποίᾳ τίθεται πλησίον τοῦ Κορνη- λίου καὶ Ρακίνα. Ἐν τῇ ἐποποιίᾳ ἐπί- σης ἐν ἣ κατέχει τὴν πρώτην θέσιν με- ταξὺ τῶν γάλλων ποιητῶν ἀν καὶ ὑπε- λείφθη πολὺ τοῦ Ὀμήρου, Βιργιλίου καὶ τοῦ Τάσσου, καθὼς καὶ ἐν τῇ φιλοσο- φικῇ ποιήσει ἐν ἣ ἐξισοῦται μὲ τὸν Πό- πιον. Ἐν τῇ σατύρᾳ καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ ἐλαφρᾷ ποιήσει εἶναι ἀνευ ἀντι- γωνιστοῦ· ὀλιγώτερον ὅμως ἐπιτυχῆς ὑπῆρξεν ἐν τῇ κωμωδίᾳ καὶ ἐν τῷ με- λοδράματι ἀπέτυχε δὲ ἐν τῇ ᾠδῇ. Πανταχοῦ οἱ στίχοι του εἶναι ἀφελεῖς καὶ ὀρθοί· ἀλλὰ μέμρονται αὐτοῦ διὰ τὸ ὕψος καὶ τὰς παρημελημένας ὁμοιο- καταληξίας.

Ὡς πεζογράφος, μετεχειρίσθη μεθ' ἴσης ἐπιτυχίας τὴν φιλοσοφίαν, τὴν ἱστορίαν, τὴν μυθιστορίαν καὶ τὸ ἐπι- στολογραφικὸν εἶδος. Τὸ λεκτικὸν αὐτοῦ εἶναι ἀμυπτον εἰς τὰ σπουδαῖα αὐτοῦ ἔργα. εἶναι πάντοτε ἀπλοῦς, σαφής, χαρίεις, καὶ λάμπει πρὸ πάντων διὰ τῆς ὀρθότητος καὶ εὐφύας. Ἐν τῇ ἱστο- ρίᾳ, ὑπῆρξεν εἰς, ἐκ τῶν πρώτων τῶν εἰσαγαγόντων τὴν κριτικὴν ἐν τῇ με- λέτῃ τῶν γεγονότων. Τὰ διηγήματα ταῦτα εἶναι πανταχοῦ πλήρη ἐνδιαφέ- ροντες· ἀλλὰ πολὺ συχνὰ εἶνε οὐχὶ ἀ- μερόληπτος καὶ παραποιεῖ τὰ συμβάντα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν αἰσθημάτων του.

Ὡς φιλόσοφος παρεδέχθη τὰς ἰδέας τοῦ Λοκίου καὶ Κονδυλλάκ· ἄλλως ἢ φιλοσοφία δὲν ἦτο οὐδόλως δι' αὐτὸν ἢ ἀπιστία ἀν καὶ ἐκήρυξεν ὅτι σέβεται τὴν περὶ Θεοῦ πεποιθήσιν καὶ τὰς ἠθι- κὰς ἀληθείας, μετεχειρίσθη δὲ συχνό- τερον τὴν ἱκανότητά του ἵνα ὑποσκάψῃ τὰ θεμέλια πάσης θρησκείας. Τὰ πλεί-

στα δὲ τῶν ἔργων του κατεδικάσθησαν ἐν Ῥώμῃ καὶ μάλιστα ἐν Γαλλίᾳ.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Βολταῖρος εἶναι πα- ράξενον μίγμα προσημάτων καὶ ἐλατ- τωμάτων· ἦτο ἄστατος καὶ πολὺ ὀξύ- θυμος· ἐδείχθη ἐκδικητικὸς, ὀλίγον εὐ- συνειδήτος καὶ κάποτε ὑποκριτὴς ἢ ψεύστης ἀναίσχυντος, ἀλλ' οὐχ ἦττον εἶναι ἄνθρωπος γενναῖων αἰσθημάτων καὶ εὐγενῶν κινήματων, ἔκαμε πολλὰ καλὰ καὶ υπερῆσπισεν εἰς πλείστας πε- ριστάσεις τοὺς νόμους τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀνθρωπότητος.

Ὁ Βολταῖρος· εἶναι ἀναμφιβόλως ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν ὁποῖον ἠδυνήθησαν ν' ἀποδώσῃ τὰ περισσώτερα καλὰ καὶ τὰ περισσώτερα κακὰ. Καταδικάζων τις αὐστηρῶς τὸ ἄφρον αὐτοῦ μῖσος ἐναντίον τῆς θρησκείας, δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι εἶναι ἐν ἐκ τῶν καλλιτέρων πνευμάτων τὰ ὁποῖα ἢ Γαλλία παρή- γαγε, καὶ τὸ ὁποῖον ἐξήσκησε περισ- σότερον τοῦ ἐνός καὶ ἡμίσεως αἰῶνος ἀληθῆ δικτατωρίαν ἐπὶ τῆς φιλολογίας καὶ τῆς φιλοσοφίας.

Δ. Α. ΒΕΡΙΝΙΚΗΣ

ΕΜΑΣ ΑΛΛΟΣ ΜΑΣ ΚΡΙΝΗ

1

Καρδιαῖς Ἑλλήνων φλογεραῖς.
ἀνδρειωμένα στήθια,
εἶναι πλησίον ἢ στιγμῆ.

Παρίσ, Θρησκεία καὶ Τιμὴ
φωνάζουε «βοήθεια»

2

Ἄν ἔως τώρα ἢ φρόνησις
δεμένα μᾶς ἐκράτει

Τὰ στήθια μας τὰ φλογερά,
ὦ! τώρα θᾶναι φοβερὰ
ἢ στάσις μας ἀπάτη.

3

Γογγύζ' ἢ σκλαβωμένη γῆ
τ' ἀδέλφια μας στενάζουεν.
δὲν ὑποφέρου' τῇ σκλαβιά.
κράζουεν ζητοῦν ἐλευθερίᾳ
»βοήθεια» μᾶς φωνάζουεν.

4

«Βοήθεια, σεις ἐλεύθεροι,
βοήθεια δόσετέ μας,
εἶναι πλησίον ἢ στιγμῆ
οὐαί! μᾶς πνίγεται ἡ φωνή!
Ἐλευθερώσετέ μας!»

5

Σκότος πολὺ καὶ λίγος φῶς
ἐρχεται νὰ μᾶς κρίνη·
μὴν ἐπιτρέψεται ἀδελφοί
τὸ δίκιο μας νὰ χλευασθῇ
περίπαιγμα νὰ γίνη»

6

«Τὸ δίκηο μας νὰ πνίξουνε
ποτέ μὴν ἀνεχθῆτε
ὅσω κι' ἂν εἶναι δυνατοὶ
οἱ πνίχται-τύρανοι αὐτοὶ
ὦ σεῖς, μὴ φοβηθῆτε.»

7

«Δότε μας χέρι δότε μας
ἀδελφία, κ' ἐνωμένοι
ἄς δεῖξωμ' ἄλλη μιὰ φορά
μὲ πόσα βεῖλη φλογερά
εἶν' ἡ καρδιά πλασμένα.»

8

«Εἶναι γὰρ τὴν πατρίδα μας
πληγὴ φοβερωτάτη,
ἂν ἄφρων τις θρασὺς τῆς γῆς
τὰς ὑποσχέσεις ἀρνηθεῖς,
μᾶς σύρη στὴν ἀπάτη!»

9

«ὦ! τότε φρίξον Οὐρανέ!
καὶ σὺ γλυκεῖα πατρίδα,
δόξης κ' ἐλευθερίας γῆ,
Ἑλλάς, θείων φλογῶν πηγὴ,
ἐνδοξη γῆ τοῦ Ῥήγα,»

10

«Τρίξε τὰ δόντια κ' ἄρισε
τὸ στήθῳ σου νὰ σπάση
νὰ χύση ἄσβεστη φωτιὰ
νὰ πνίξη βάρβαρη γενεῖα
αἰσχροῖς πνοαῖς νὰ κάψη»

11

«Σῆκω καὶ ρῆξε μιὰ φωνὴ
Ἑλλάς, νὰ τιναχθοῦνε
τὰ τέκνα σου τ' ἀγαπητά,
τὰ παλληκάρια τὰ πιστά,
νὰ σ' ὑπερασπισθοῦνε»

12

«Πρόσταξε τὰ ξυφτέρια σου
νὰ πάρουν τὸ τούφεκι,
νὰ ρίψουν βολία στὰ στενά,
νὰ βροῦν τὴ Δόξα στὰ βουνά,
ποῦ στέφανα θὰ πλέκη.»

13

«Ἵψωσ' Ἑλλάς, τὸ ξίφος σου
τὴ λάμψι του νὰ χύση
ν' ἀστράψη καὶ στὴν ἀστραψιὰ
κάθε πνοὴ βαρβαρικῆ
ν' ἀφανισθῆ νὰ σβύση»

14

«Κ' οἱ πλάνοι δυνατοὶ τῆς γῆς
ἄς μάθουνε κ' ἐκεῖνοι,
πῶς ἡ ἰσχὺς των ἡ πλαστὴ
εἶναι γιὰ μᾶς σάπια κλωστή
ἐμᾶς ἈΛΛΟΣ μᾶς κρίνει»

Π. Α. Α.

ΠΕΡΙ ΚΑΛΑΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΩΝ ΚΑΡΠΟΦΟΡΩΝ ΔΕΝΔΡΩΝ

Περί ἀμυγδαλῆς¹

Ἡ ἀμυγδαλὴ εἰς τὸ κλίμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἐκ τῶν λίαν προσοδοφόρων, διότι τακτικῶς καὶ κατ' ἔτος καρπίζει.

Πολλοὶ δικαίως προτιμοῦν ἑκατὸν ἀμυγδαλέας παρὰ ἑκατὸν ἐλαιόδενδρον, διότι αἱ ἀμυγδαλέαι ἀνεξόδως δίδουν κατ' ἑτος τοσαῦτα κέρδη, ὅσα ὁ αὐτὸς ἀριθμὸς τῶν ἐλαιόδένδρων μόλις κατὰ τριετίαν παρέχει εἰς τὸν ἰδιοκτήτην.

Ἡ ἀμυγδαλὴ ἐπειδὴ ἀνθίζει πρώϊμα, χαίρει εἰς θερμὸν κλίμα καὶ εἰς μεσημβρινοὺς τόπους, καὶ εὐδοκίμει εἰς κάθε γῆν· περισσώτερον ὅμως εἰς ἀμώδεις καὶ βαθείας, διότι εἰς αὐτάς ἀναπτύσσονται εὐκολώτερον αἱ ρίζαι τῆς.

Τὸ δένδρον τοῦτο πολλαπλασιάζεται συνήθως διὰ τῶν ἀμυγδάλων τοῦ δύναται ὅμως εἰς εὐγαια ἐδάφη νὰ πολλαπλασιασθῆ καὶ διὰ τῶν μοσχευμάτων καὶ παρασπᾶδων.

Ἐὰν πρόκειται νὰ φυτεύσῃς ἀμύγδαλο, διάλεξέ τὰ σκληρά¹ καὶ φύτευσε αὐτὰ κατὰ τὸ φθινόπωρον εἰς κιβώτιον, ἢ καὶ ἀμέσως εἰς τὴν γῆν, ἐὰν αὕτη δὲν περιέχῃ σκώλικος.

Ὡς πρὸς τὰ ἐμβολιάσματα, ἡ ἀμυγδαλὴ ἐνοφθαλμίζεται μὲ ἀμυγδαλὴν ἄλλου εἶδους, καὶ δέχεται ἐμβολίασμα

¹ Τῷ μετοπώρῳ ἀμεινον τὰς ἀμυγδαλάς φυτεῖν, ἕως τροπῶν χειμερινῶν. Τῷ γὰρ ἔαρι φυτεθῆναι ταῦτα οὐ βάλιον, ὅτι τὸ φυτὸν τοῦτο πρώϊμωτάτων βλάσταναι. Χαίρει γὰρ τὸ φυτὸν τοῦτο θερμότεροις τόποις, διόπερ καὶ ταῖς νήσοις μᾶλλον ἀρμόζει δοκεῖ καὶ ἐγκεντρίζει γὰρ γῆν τὴν ἀμυγδαλὴν ἐν τῷ μετοπώρῳ ἐπειδὴ τῷ ἔαρι σχεδὸν ὑποφαίνει. Δεῖ γὰρ τὰ μέλλοντα ἐγκεντρίζεσθαι ἐπίπηρα τῆς ἀμυγδαλῆς, μὴ ἐξ ἄκρου τοῦ δένδρου, ἀλλ' ἐκ τοῦ μέσου λαμβάνειν. Φυτεύονται γὰρ ἀμυγδαλαὶ καὶ ἀπὸ σπέρματος, καὶ ἐξ αὐτορρίζων, καὶ παρασπᾶδων ἢ μ' ομοειδῶν. Τινὲς γὰρ ἀπὸ ἄκρας κορυφῆς τοῦ δένδρου εὐθαλέστατον κλάδον λαβόντες ἐυτέυταν καὶ ἐπέφυγον σπόδρα. Ἐπικεντρίζεται γὰρ ἀμυγδαλὴ οὐ κατὰ τῶν ἐν τῷ στελέχει, ἀλλ' ἐκ τῶν κατὰ μέσον ἀνατρεχόντων κλάδων, παυόμεν ἢ τῷ μετοπώρῳ. Ὅταν μὲν οὖν ἀπὸ σπέρματος τὴν ἀμυγδαλὴν φυτεύωμεν, δεῖ τὰ σπέρματα πρόσφατα λαμβάνειν, καὶ ταῦτα προβέχουσιν κόπρῳ δεδευμένη μεθ' ὕδατος. Δεῖ γὰρ τὸ φυτευόμενον σπέρμα ὀρθὸν τιθέναι, τὸ μείζονρον πρὸς τὴν γῆν ἄγοντα, τὸ γὰρ βυλῶδες καὶ λεπτόν, ἔνω.

¹ Τὰ ἀφράτα ἀμύγδαλα τῆς Χίου δὲν πρέπει νὰ φυτεύωνται, καθότι τὰ ἐξ αὐτῶν προσερχόμενα δένδρα γίνονται ἀδύνατα καὶ κάμουν τὸν καρπὸν κόψιον. Διὰ τὰ πολλαπλασιασθῆ τὸ εἶδος τοῦτο τῶν ἀμυγδάλων, ἐμβολιάξτε το εἰς σκληροπορήτους ἀμυγδαλέας.

ροδακινῆς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐγκεντρισμὸς εἰς τὰς ἀμυγδαλέας εὐκολύνει τὴν ἐκροπὴν τῆς κόμμης, διὰ τοῦτο ἀπόφυγε τὸ ἐμβολίασμα τοῦτο.

Ἐπὶ τέλους, πρόσεχε νὰ μὴν ἀφίης τὴν νεοεμβολιασμένην ἀμυγδαλὴν νὰ ἀναβαίη πολὺ ὑψηλά, ἀλλ' ἀπόκοπτε τὰς ἄκρας τῶν νέων κλάδων τῆς, διὰ νὰ μὴν ἀδυνατῆ τὸ στέλεχος κάμνε πρὸς τοῦτοις καὶ ἐπιμήκη χαράγματα ἐπὶ τοῦ ἀγρίου στελέχους, ὅπως οἱ χυμοὶ ἀναβαίνοντες, νὰ σταματῶσιν ὀλίγον καὶ εἰς τὸν κορμὸν πρὸς θρέψιν τῶν χαραγμάτων.

Ἡ ἀμυγδαλὴ, μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς κεφαλῆς τῆς, δὲν ἀπαιτεῖ πλέον κλαδεύειν, ἀλλὰ ἀφαιρέσειν τῶν ξηρῶν, τῶν λαιμάργων, καὶ τῶν περιττῶν κλάδων τῆς.

Τὰ καλλίτερα εἶδη τῶν ἀμυγδάλων εἶναι: τὸ σκληροπόρητον τῆς Αἰγίνης, τὰ ἀφράτον τῆς Χίου, τὸ σουλτανικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τὸ ἀμυγδαλοροδάκινον.

Πότε δεῖ συνάγειν τὰς ἀμυγδαλάς.

Ἦνίκα ὁ φλοιὸς αὐτῶν ρήγνυσθαι μέλλει, συναγε ταύτας, καὶ ἀπολεπίσας ἄλλη πλύνον· τοῦτο γὰρ καὶ λευκαίνει, καὶ ὑγιεῖς αὐτάς ποιεῖ, καὶ ξηράνας ἐν ἡλίῳ ἀπόθου. Ἐὰν γὰρ ἐν ἀχύροις αὐτάς ἀποθῆς, εὐκόλως ἀπολεπίζονται.

Ὁ Θεόφραστος περὶ φυτῶν ἀναφέρει. «Ἀμυγδαλὴν καὶ ἐκ πικρᾶς φασὶ γίνεσθαι γλυκεῖαν, ἐὰν τις περιορίζῃς τὸ στέλεχος, καὶ τιτράνας ὅσον παλαιστικαῖον, πανταχόθεν τὸ ἀπορρέον δάκρυον ἐπὶ ταῦτό ἐξ καταρρεῖν.»

Ὁ δὲ Ἀφρικανὸς ἀκάλλιον δέ τινες ποιοῦντες, περιορρῦττουσι καὶ περιβάλλουσι κόπρον ὕειαν, ἐπιχέοντες καὶ οὖρον, εἶτα προσχώσαντες ἀρδεύουσι κατ' ἐνιαυτόν, ἕως ἂν γλυκανθῆ.»

Ἀμυγδαλὴν ἀκαρπον καρποφορεῖν ποιῆσαι

Ἀκαρπον γὰρ καρποφορῆσαι ποιῆσεις, τὰς ρίζας χειγῶνος γυμνώσας. Εἰ γὰρ ἐπιμένει φύλλα μὲν φέρουσα, καρπὸν γὰρ μὴ, τρυπήσας τὸ μέρος τοῦ πρέμνου τὸ παρὰ τὴν γῆν, καὶ δάδος λιπαρᾶς ἐπίουρον εἰς τὸ τρύπημα κατακρούσας, οὖρον ἀνθρώπειον ἐπίχου, καὶ οὕτω προσχώνους.

Περί Καρυδέας.

Ἡ καρυδέα ἐπιτυγχάνει εἰς κάθε εἶδος γῆς καὶ ἰδίως εἰς τὰς δροσεράς καὶ βαθυγεῖους.

Τὸ δένδρον τοῦτο πολλαπλασιάζεται εὐκολώτερον διὰ τοῦ καρποῦ του εἰς ἰδιαίτερον φυτώριον. Ὅταν θὰ φυτεύσῃς καρύδια διάλεξέ τα μεγάλα, ὄριμα καὶ βαρέα, καὶ φύτευσε αὐτὰ περὶ τὰ τέλη τοῦ φθινοπώρου εἰς κιβώτιον, ἐὰν ἡ γῆ ἔχῃ σκώληκας.

Παρατηρήθη ὅτι ὅσον ἡ καρυδέα κλαδεύεται, τόσον ταχέως ξηραίνεται. διὰ τοῦτο περιορίζου μόνον εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ξηρῶν καὶ λαιμάργων κλάδων τῆς.

Ἡ καρυδέα ἐμβολιάζεται διὰ τοῦ ἐγκεντριμοῦ καὶ ἰδίως διὰ τοῦ αὐλοειδοῦς ἐμβολιάματος.

σημειωτέον ὅτι αἱ καρυδέαι δὲν πρέπει νὰ φυτεύωνται μέσα εἰς κήπους, διότι ἐκτὸς τῆς ἐπιζημιῶν σκιάς των, ἡ πικρία τῶν φύλλων καὶ τὰ ἐκπεμπόμενα ἀπὸ τὰς ῥίζας των περιπτώματα, βλάπτουν θανάσιμως τὰ πέριξ αὐτῶν φυτὰ.

Περὶ λεπτοκαρυᾶς.

Ἡ λεπτοκαρυὰ χαίρει εἰς ὑγρὰν καὶ ἀργιλώδη γῆν, καὶ πολλαπλασιάζεται ἢ διὰ τῶν φυτευσμένων λεπτοκαρυῶν εἰς ἰδιαίτερον φυτώριον, ἢ διὰ τῶν ἔρριζων παραδυάδων.

Εἰς τὰ δάση τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκονται ἀγριαὶ λεπτοκαρυαί, τῶν ὁποίων τοὺς παραρριζήτας κλάδους δύνασαι νὰ ἐκρίζωσῃς, καὶ μεταφυτεύων αὐτοὺς εἰς τοὺς ἀγρούς σου, νὰ τοὺς ἐμβολιάσῃς ἀκολούθως μὲ καλὸν εἶδος λεπτοκαρυῶν.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα τὰ λεπτοκαρυὰ τοῦ ἀγίου Ὄρους εἶναι τὸ καλλίτερον γνωστὸν εἰς ἡμᾶς εἶδος. Τὰ λεπτοκαρυὰ διακοροῦνται πολὺν καιρὸν, ἐὰν βάλῃς αὐτὰ εἰς ἄμμον ἢ εἰς πίτυρα.

ΠΟΙΚΙΛΙΑ

Λαμπρὰ ὑποδοχὴ ἐτοιμάζεται ὑπὸ τῆς ἐν Παρίσις γεωγραφικῆς ἐταιρίας τῷ ἀξιωματικῷ Σέρπα Πίντα, διασήμῳ περιηγητῇ Πορτογάλῳ, ὅστις διέτρεξε τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῆς Βεργουέλης μέχρι τοῦ Δουρβάν, καὶ ὅστις προσεχώρῃ ἀφικνεῖται εἰς Παρίσιους.

Εἰς φίλος τοῦ Γαλάτου ἐφημερίδος τῶν Παρασίων, ὅστις συνεταξίδευσεν ἐπὶ τινα καιρὸν μετὰ τοῦ περιφήμου τούτου περιηγητοῦ, διηγεῖται περιεργόν τι ἀνεκδοτόν, ὅπερ ἐκεῖνος διηγήθη αὐτῷ ἐπὶ τῶν ὄχθων τοῦ Τάγου.

Ἐν τινι τῶν τελευταίων περιηγήσεων του ἀφίχθη ὁ Σέρπα Πίντα εἰς τινα ἀγρίαν φυλὴν καὶ ὠδηγήθη ἀμέσως εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῆς.

Ὁ Πίντα γινώσκει τὰς πλείστας τῶν Ἀφρικανικῶν διαλέκτων, καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ ἐπικινδύνου ἐκείνου ἀρχηγοῦ.

Πλησίον τούτου ἴστατο ἀνὴρ ἔχων ἰστολισμένην τὴν ῥίνα μὲ πτερὰ πτηνῶν.

Ἡ συνδιάλεξις ἐγένετο περὶ τῆς πατρίδος τοῦ περιηγητοῦ καὶ περὶ τῆς Ἀγγλίας, περὶ ἧς ὁ ἀγριὸς ἀρχηγὸς εἶχεν ἀκούσει παρά τινος Ἰρλανδοῦ περιηγητοῦ.

Ἐν ἐκάστη λέξει, ἣν ἀπήγγειλεν ὁ Σέρπα Πίντα, ὁ ὑπασιστής τοῦ ἀρχηγοῦ ἐγέλα σφοδρῶς. Αἰφνης ὁ ἀρχηγὸς ἠγέρθη καὶ διὰ νεύματος προσεκάλεσε τὸν γελῶντα νὰ τὸν πλησιάζῃ, καί, χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν, ἔκοψεν τὰ δύο ὦτα αὐτοῦ διὰ γιαταγανίου, ὅπερ ἔφερεν εἰς τὴν μέσιν του. Ἀφ' οὗ δ' ἐπιτέλεσε τὴν πράξιν ταύτην, ἔστρεψε πρὸς τὸν περιηγητὴν καὶ ἐδείξεν αὐτῷ τὰ αἰμοσταγῆ ὦτα τοῦ συντρόφου του, — Διηγήθητι, λέγει αὐτῷ, εἰς τὸν βασιλέα σας ὅτι σὰς ἐδικαίωσα. Ὁ ἀνθρωπος οὗτος

ἐγέλα ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν, ἃς μοι ἐδείξετε περὶ τῶν ἠθῶν τῆς πατρίδος σας ἔκοψα αὐτῷ τὰ ὦτα, ἵνα ὀλιγώτερον ἀκούῃ ὑμᾶς.

Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐδείχθη πρακτικὸς μὲν, ἀλλ' ὑπὲρ τὸ δέον ζωηρὸς.

Γράφουσιν ἐκ Βιάσματος εἰς τὴν Smolenski Yiestnik ὅτι γερμανὸς τις κάτοχος παλαιᾶς περγαμινῆς ἐνεφανίσθη ἐνώπιον ὠρολογόποιου τινὸς καὶ ἐπρότεινεν αὐτῷ νὰ ξεθάψωσι θησαυρὸν ἀξίας 55 ἑκατομμυρίων εἰς χρυσόν, οὗτινος ἡ θείσις λεπτομερέστατα περιεγράφετο ἐν τῇ περγαμινῇ ἐκείνῃ Ἑταιρία λοιπὸν συνισταμένη ἐκ τῶν δύο τούτων καὶ πλείστων ἐμπόρων, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν συγκατάθεσιν τοῦ ἱερέως τῆς ἐκκλησίας παρὰ τῆ ὁποία ἦτο τεθαρμένος ὁ θησαυρὸς, καὶ ὑπεσχέθη αὐτῷ μερίδιον κατὰ τὸ ἐν τάξει συνταχθὲν συμβόλαιον, ἤρξατο ἀναζητοῦσα τὰ ὑπὸ τὴν γῆν ἑκατομμύρια, καὶ ἀπήντησεν ἐν ταῖς ἀνασκαφαῖς αὐτῆς σκληρὸν τι ἀντικείμενον. Ὅτε δ' ἐβεβαιώθησεν περὶ τῆς ταυτότητος τῆς ὕλης καὶ τῆς ὁμοιότητος τοῦ κιβωτιοῦ κατὰ τὸ σχέδιον τῆς περγαμινῆς, ὁ γερμανὸς ἐρρίχθη ἐπάνω καὶ ἐφώναζεν ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχυί τῆς φωνῆς του, κλέπτεις! δολοφόνες! Ὁ ὠρολογόποιος καὶ οἱ ἔμποροι ἔλαβον μέρος καὶ πάντες ἐφώναζον ἕως οὗ πυκνὸν πλῆθος συναθροίσθη, ὅπερ εὔρεν αὐτοὺς λειποθυμημένους. Ὅτε δὲ συνήλθον, δὲν εἶχον πλέον θάρρος ν' ἐπαναλάβωσι τὴν ἐξαγωγήν τοῦ θησαυροῦ, φοβούμενοι τὸ πλῆθος, ὅπερ ἠγνώνει περὶ τινος ἐπρόκειτο, καὶ ἐκάλεσε τὸν ἰσραθινὸν. Οὗτος, λέγουσιν, δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ διαλύσῃ τὸ παρωργισμένον πλῆθος καὶ ἐμπόδιζε προσωρινῶς τὰς ἀνασκαφάς.

ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ ΕΓΓΡΑΦΟΝΤΑΙ

Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ ἐν τῷ γραφεῖῳ τοῦ «Παρθενῶνος» ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν ὁδῶν Πειραιῶς καὶ Γερανοῦ ἀριθ. 30.

Ἐν ΣΥΡῶι παρὰ τῷ κυρίῳ Δ. Ἀθηναίῳ,

Ἐν ΠΑΤΡΑΙΣ παρὰ τῷ κυρίῳ Σπ. Πρινάρῃ.

Ἐν ΝΑΥΠΑΓῶι παρὰ τῷ κυρίῳ Παύλῳ Ἰατρῷ.

Ἐν ΧΑΛΚΙΔΙ παρὰ τῷ κυρίῳ Γ. Ν. Φιλαρέτῳ.

Ἐν ΘΗΒΑΙΣ παρὰ τῷ γραφεῖῳ τῆς «Σφιγγῆς»

Ἐν ΙΘΑΚῆι παρὰ τῷ κυρίῳ Κ. Ν. Παυλάτῳ.

Ἐν ΚΕΡΚΥΡΑι παρὰ τῷ κ. Π. Ἀποστολοπούλῳ.

Ἐν ΖΑΚΥΝΘῶι παρὰ τῷ κ. Γ. Κ. Σφήκα

Ἐν ΚΩΝ/ΠΟΔΕΙ παρὰ τῷ κ. Δ. Ἠλιόδη.

Ἐν ΒΡΑΙΛΑι παρὰ τῷ κ. Κλεάνθει Παπαζογλῆ.